

2023-01

þý H μ À - ´ Á ± Ã · Ä · Â À ± ½ ´ · ¼ - ± Â Ã Ä
 þý » μ ¹ Ä ¿ Å Á ³ - ± Ä É ½ š - ½ Ä Á É ½ — ¼
 þý À ± ¹ ´ ¹ ¬ ¼ μ ´ Å Ä ¹ Ã ¼ ì : — À μ Á - À Ä
 þý š - ½ Ä Á ¿ Å — ¼ - Á ± Â ± ¹ ´ ¹ î ½ ⁰ ± ¹
 þý ¼ μ ´ Å Ä ¹ Ã ¼ ì .

þý ž - Á ± , í ± ½ ®

þý œ μ Ä ± Ä Ä Å Ç ¹ ± ⁰ ì Á ì ³ Á ± ¼ ¼ ± " · ¼ ì Ã ¹ ± Â " ¹ ¿ - ⁰ · Ä · Â , £ Ç ¿ » ® Ÿ ¹ ⁰ ¿ ½ ¿ ¼ ¹ ⁰ î ½ • Ä ¹ Ä Ä
 þý " ¹ ¿ - ⁰ · Ä · Â , ± ½ μ Ä ¹ Ä Ä ® ¼ ¹ ¿ • μ ¬ Ä ¿ » ¹ Â ¬ Æ ¿ Å

<http://hdl.handle.net/11728/12344>

Downloaded from HEPHAESTUS Repository, Neapolis University institutional repository

**ΣΧΟΛΗ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
(ΕΞ ΑΠΟΣΤΑΣΕΩΣ)**

**ΤΜΗΜΑ
ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΥΓΕΙΑΣ**

**Η επίδραση της πανδημίας στη λειτουργία των
Κέντρων Ημέρας για παιδιά με Αυτισμό:
Η περίπτωση ενός Κέντρου Ημέρας Παιδιών και
Εφήβων με Αυτισμό.**

**ΞΕΡΑ ΦΑΝΗ
ID:1213811132**

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2023

**ΣΧΟΛΗ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
(ΕΞ ΑΠΟΣΤΑΣΕΩΣ)**

**ΤΜΗΜΑ
ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΥΓΕΙΑΣ**

**Η επίδραση της πανδημίας στη λειτουργία των
Κέντρων Ημέρας για παιδιά με Αυτισμό:
Η περίπτωση ενός Κέντρου Ημέρας Παιδιών και
Εφήβων με Αυτισμό.**

**Διατριβή η οποία υποβλήθηκε προς απόκτηση εξ
αποστάσεως μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών στο Τμήμα
Διοίκησης Υπηρεσιών Υγείας Σχολής Δημόσιας
Διοίκησης**

**ΞΕΡΑ ΦΑΝΗ
ID:1213811132**

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2023

Πνευματικά δικαιώματα

Copyright © **Ξέρα Φανή, 2023**

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. Allrightsreserved.

Η έγκριση της διατριβής από το Πανεπιστήμιο Νεάπολις δεν υποδηλώνει απαραίτητως και αποδοχή των απόψεων του συγγραφέα εκ μέρους του Πανεπιστημίου.

Η ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΔΗΛΩΣΗ

ΗΞέρα Φανή, γνωρίζοντας τις συνέπειες της λογοκλοπής, δηλώνω υπεύθυνα ότι η παρούσα εργασία με τίτλο «Η επίδραση της πανδημίας στη λειτουργία των Κέντρων Ημέρας - Η περίπτωση ενός ΚΗ», αποτελεί προϊόν αυστηρά προσωπικής εργασίας και όλες οι πηγές που έχω χρησιμοποιήσει, έχουν δηλωθεί κατάλληλα στις βιβλιογραφικές παραπομπές και αναφορές. Τα σημεία όπου έχω χρησιμοποιήσει ιδέες, κείμενο ή/και πηγές άλλων συγγραφέων, αναφέρονται ευδιάκριτα στο κείμενο με την κατάλληλη παραπομπή και η σχετική αναφορά περιλαμβάνεται στο τμήμα των βιβλιογραφικών αναφορών με πλήρη περιγραφή.

Ο/ΗΔηλών /σα

Περιεχόμενα

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	7
ABSTRACT.....	8
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	10
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΘΕΜΕΛΙΩΣΗ.....	12
ΠΑΝΔΗΜΙΑ COVID-19.....	12
Επιδημιολογικά στοιχεία	12
Επίπτωση πανδημίας στην παιδική ηλικία	13
Κοινωνικές επιπτώσεις της πανδημίας	16
ΔΙΑΧΥΤΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ	19
Ορισμός διάχυτης αναπτυξιακής διαταραχής.....	19
Κλινική εικόνα παιδιού με αυτισμό	20
Εκπαιδευτικές ανάγκες παιδιού με αυτισμό	23
Κέντρα ημέρας παιδιών	25
Θεσμοθέτηση κέντρων ημέρων στην Ελλάδα	25
Διεθνή στοιχεία για την εκπαίδευση παιδιών με αυτισμό	27
Βιβλιογραφική ανασκόπηση.....	31
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	34
ΣΚΟΠΟΣ	34
ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ	34
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	37
Γονείς Παιδιών με Αυτισμό.....	38
Ομάδα Ειδικών Κέντρου Ημέρας	44
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΣΥΖΗΤΗΣΗ	49

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	53
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	63

Όνοματεπώνυμο Φοιτητή/Φοιτήτριας: Ξέρα Φανή

Τίτλος Μεταπτυχιακής Διατριβής: «Η επίδραση της πανδημίας στη λειτουργία των Κέντρων Ημέρας για παιδιά με Αυτισμό: Η περίπτωση ενός Κέντρου Ημέρας Παιδιών και Εφήβων με Αυτισμό.»

Η παρούσα Μεταπτυχιακή Διατριβή εκπονήθηκε στο πλαίσιο των σπουδών για την απόκτηση εξ αποστάσεως μεταπτυχιακού τίτλου στο Πανεπιστήμιο Νεάπολις και εγκρίθηκε στις 22 Ιανουαρίου 2023 από τα μέλη της Εξεταστικής Επιτροπής.

Εξεταστική Επιτροπή:

Μαίρη Γείτονα, Καθηγήτρια Πανεπιστήμιου Πελοποννήσου

Λορένα Ανδρούτσου, Επιστημονικός Συνεργάτης Πανεπιστήμιου Νεάπολης Παφού

Δήμητρα Λατσού, Λέκτορας Πανεπιστήμιου Νεάπολης Παφού

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Εισαγωγή: Η πανδημία του Covid-19 οδήγησε σε μεγάλες αλλαγές στον τομέα της εκπαίδευσης, ιδιαίτερα τις περιόδους κατά τις οποίες η λήψη μέτρων υποχρέωσε για κοινωνική απομόνωση με το μέτρο της απαγόρευσης της κυκλοφορίας και της εφαρμογής τηλε-εκπαίδευσης. Ο αντίκτυπος αυτών των αλλαγών επηρέασε τους μαθητές, τους γονείς και το σχολικό προσωπικό σε διεθνές επίπεδο. Ειδικά, για τα παιδιά με αυτισμό οι προκλήσεις για όλους τους εμπλεκόμενους ήταν τεράστιες λόγω των ιδιαίτερων αναγκών των ατόμων με αυτισμό.

Σκοπός: Σκοπός της συγκεκριμένης ποιοτικής μελέτης ήταν η διερεύνηση της επίδρασης της πανδημίας στην λειτουργία των κέντρων ημέρας παιδιών με αυτισμό. Αναλυτικότερα διερευνήθηκε η επίδραση της πανδημίας των παιδιών με αυτισμό λαμβάνοντας υπόψη τις απόψεις των γονέων τους και η επίδραση της πανδημίας στη διεπιστημονική ομάδα του κέντρου ημέρας.

Μεθοδολογία: Για το σκοπό της μελέτης πραγματοποιήθηκαν ατομικές ημι-δομημένες συνεντεύξεις, σύμφωνα με τις αρχές της ποιοτικής έρευνας, σε ομάδα γονέων, των παιδιών με αυτισμό που δέχονται θεραπευτική παρέμβαση στο Κέντρο Ημέρας και ομάδα των ειδικών θεραπειών, που απασχολούνται στο κέντρο ημέρας, μεταξύ Σεπτεμβρίου και Δεκεμβρίου του 2022

Αποτελέσματα: Συνολικά πήραν μέρος 10 άτομα, 5 γονείς παιδιών με αυτισμό, και 5 ειδικοί θεραπευτές (διαφόρων ειδικοτήτων) του Κέντρου Ημέρας. Τα πεδία που προέκυψαν από την ανάλυση των δεδομένων για την ομάδα των γονέων των παιδιών με αυτισμό ήταν: συναισθήματα κατά τη διάρκεια της απαγόρευσης της κυκλοφορίας, τρόποι διαχείρισης των παιδιών στο σπίτι, αρνητικές εκδηλώσεις λόγω του περιορισμού κατ'οίκον, συναισθήματα γονέων, διαχείριση επιστροφής στην

κανονικότητα, ενώ για την ομάδα των ειδικών: επίδραση της πανδημίας στη λειτουργία του σχολείου, τρόπος λειτουργίας κατά τη διάρκεια της απαγόρευσης της κυκλοφορίας, εξοικείωση με την τεχνολογία, συναισθήματα ως αποτέλεσμα της πανδημίας στο επάγγελμά, συναισθήματα επιστροφής στην κανονικότητα. Αναλύοντας τις απαντήσεις των γονέων, η μελέτη έδειξε πώς το μέτρο της απαγόρευσης της κυκλοφορίας προκάλεσε έντονο στρες στα παιδιά με αυτισμό και η μετάβαση στο σπίτι ήταν ιδιαίτερος δύσκολη τόσο για τα παιδιά όσο και για τους γονείς, καθώς επίσης και για τα υπόλοιπα μέλη της οικογένειας. Οι γονείς συμφώνησαν πώς δεν είχαν τρόπο να επικοινωνήσουν στα παιδιά τους για ποιο λόγο λύθηκε αυτό το μέτρο, ενώ ήταν δύσκολο να δημιουργήσουμε ένα πρόγραμμα ρουτίνας στο ενδο-οικογενειακό περιβάλλον. Το προσωπικό του Κέντρου Ημέρας δήλωσε πως κατά τη διάρκεια της υποχρεωτικής της απαγόρευσης της κυκλοφορίας έπρεπε να προσαρμοστεί σε ένα πλαίσιο στο οποίο αφενός τα παιδιά ήταν δύσκολο να προσαρμοστούν και αφετέρου οι τεχνικές διδασκαλίας άλλαξαν άρδην.

Συμπεράσματα: Αν και περίοδοι μέτρων που σχετίζονται με την πανδημία δημιούργησαν πρόσθετο άγχος για τους εμπλεκόμενους στην εκπαιδευτική δραστηριότητα, παρείχαν επίσης μια ανάπαυλα από τις συνήθεις πιέσεις, και μάλιστα επέτρεψαν την ανάπτυξη ικανότητας διαχείρισης των αλλαγών. Στην αποδρομή της πανδημίας, η προηγούμενη εμπειρία αποτελεί εφόδιο για την ανάπτυξη νέων εκπαιδευτικών εργαλείων σε δομές εκπαίδευσης με αυτισμό.

Λέξεις κλειδιά: Autism, COVID-19; remote working, inclusive education, autistic teachers

ABSTRACT

Introduction: The Covid-19 pandemic has led to great changes in the field of education, especially the periods in which the adoption of measures required social isolation, with the measure of lockdown and the implementation of tele-education. The impact of these changes has affected students, parents and school staff globally. Especially, for children with autism the challenges for all involved were enormous due to the special needs of people with autism.

Aim: This qualitative study aimed to investigate the impact of the pandemic on the operation of Day Care Centres for children with autism. The impact of the pandemic on children with autism was investigated taking into account the views of their parents and the impact of the pandemic on the interdisciplinary team of the Day Center.

Methods: Individual semi-structured interviews were carried out, according to the principles of qualitative research, to the group of parents of children with autism and the interdisciplinary team, from September to December 2022

Results: A total of 10 people participated, 5 parents of children with autism, and 5 specialists of the Day Center. The domains that emerged from the analysis of the data for the group of parents of children with autism were: feelings during lockdown, ways of managing children at home, negative events due to confinement at home, parents' feelings, managing return to normality, whilst for the group of experts: effect of the pandemic on the operation of the school, mode of operation during the lockdown, familiarization with technology, feelings as a result of the pandemic in the profession, feelings of returning to normality. Analyzing parents' responses, the study showed how the lockdown measure caused intense stress for children with autism and the transition home was particularly difficult for both children and parents, as well as for other family members. Parents agreed that they had no way of communicating to their children why this measure was resolved, while it was difficult to create a routine within the family environment. The staff of the Day Center stated that during the mandatory lockdown they had to adapt to a context in which on the one hand the children were difficult to adapt and on the other the teaching techniques changed drastically.

Conclusions: Although periods of measures related to the pandemic created additional stress for those involved in the educational activity, they also provided a respite from the usual pressures, and even allowed the development of capacity to manage change. In the wake of the pandemic, previous experience is a resource for the development of new educational tools in autism education structures.

Keywords: Autism, COVID-19; remote working, inclusive education, autistic teachers